

Цѣлата дѣятелностъ на Прудона се изчерпяше да до-казва злинитѣ отъ собствеността. „Азъ нѣмамъ друга заслуга на земята, самъ признаваше той въ цитираната „Философия на мизерията“, освѣнъ това опрѣдѣ-ление на собствеността: *la propriété, c'es le vole*¹⁾. Собствеността, която трѣбвало да ни направи свободни, ни направила апусчии. Какво казвамъ? — тя ни изро-ди, като ни направи слуги (*valets*) и тирани (*tyrans*) едни за други.²⁾

Наскоро, когато се яви *Philosophie de la misère*, К. Марксъ даде (1847.) точната оцѣнка на прудо-низма и на книгата, която имá толкова голѣмо влияние въ романскитѣ земи. „Всѣко економическо отношение има една добра и една лоша страна: това е единствен-ната точка, върху която г. Прудонъ не се лъже. Добра-та страна той вижда изложера отъ економиститѣ; лоша-та — *il le voit dénoncé par les socialistes. Il emprunte aux économistes la nécessité des rapports éternels, il emprunte aux socialistes l'illusion de ne voir dans la misère que la misère. Il est d'accord avec les uns et les autres en vou-lant s'en référer à l'autorité de la science . . . il veut planer en homme de science au-dessus des bourgeois, et des prolétaires; il n'est que le petit bourgeois, ballotté constamment entre le capi-tal et le travail, entre l'économie politique et le communisme*“.³⁾ И като казва, че политическитѣ и

¹⁾ Тамъ, стр. 257.

²⁾ Тамъ, стр. 230. Когато Прудонъ забравяше една своя стара мьсль, той изказваше нова, която по форма и съдържание отрича първата: собствеността ни води къмъ тирания, но и друго нѣщо има: „който тури ржка върху ми, за да ме упра-влява, е узурпаторъ и тиранинъ; азъ го обявявамъ мой непри-ятель“ („*Les confessions*“, стр. 17.).

³⁾ *Karl Marx, Misère de la philosophie, Appendice I. стр. 260.*